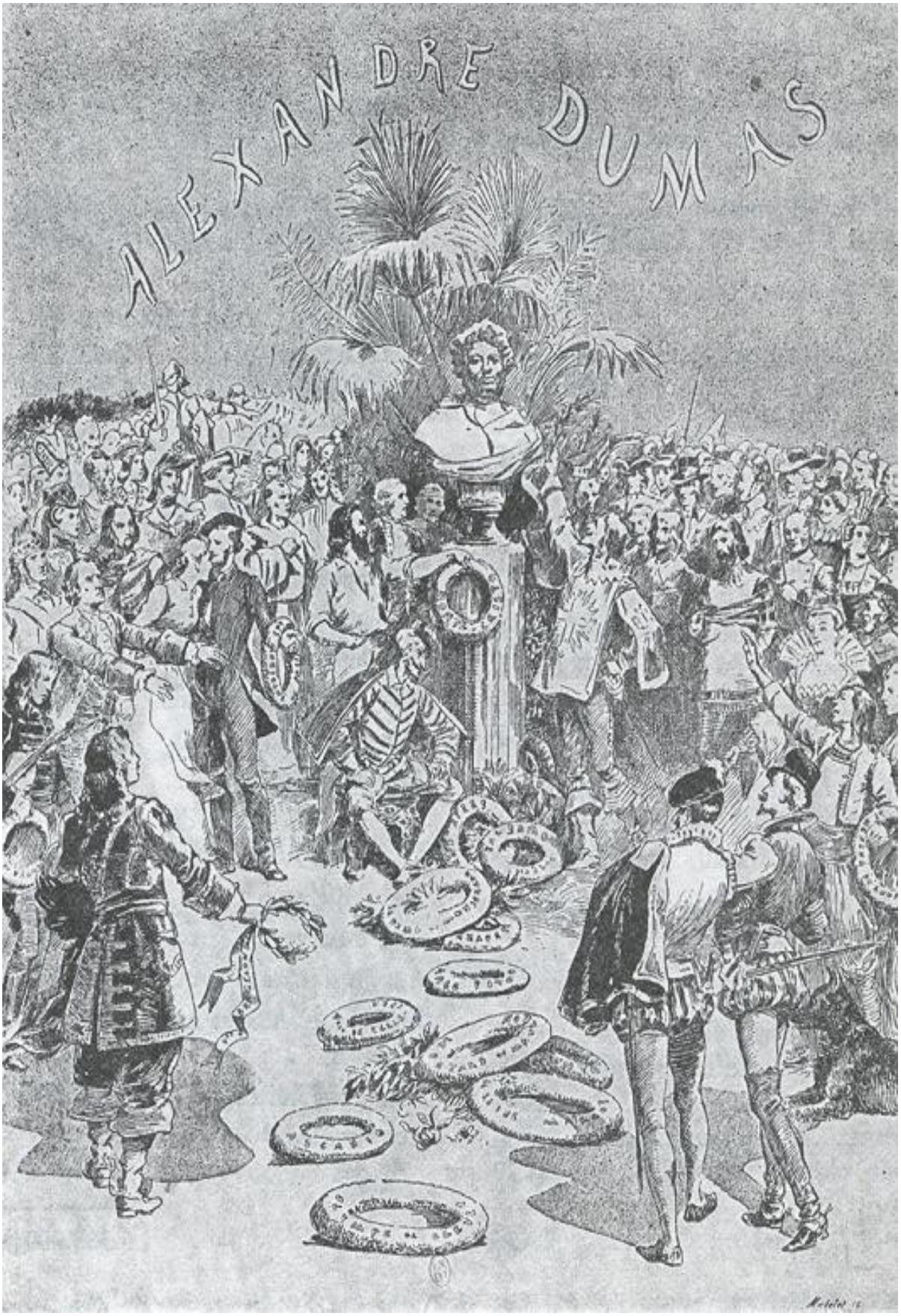
ALEXANDRE DUMAS

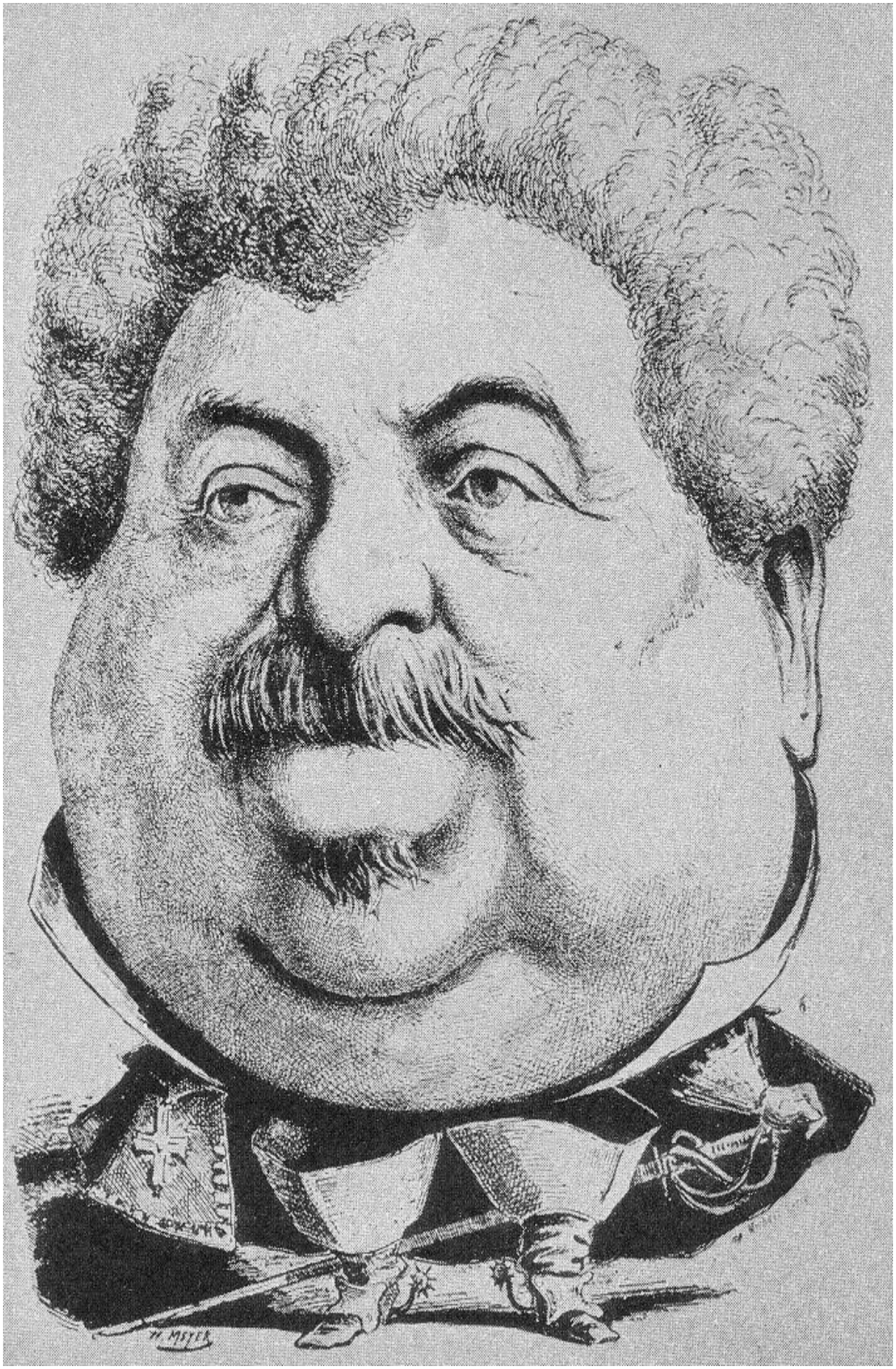
H. MEYER

Alexandre_Dumas

REGELE RODRIGO

Peste o jumătate sau trei sferturi de oră am urmat un debarcader îngust ca o panglică, cu marea la dreapta noastră şi salinele la stânga. După această potecă îngustă, a urmat o curbă iar Europa s-a terminat, urma golful Cadiz pe care naviga una din acele nave cu vele mici albe ce semăna cu acelea pe care copii o trag cu o sârmă în bazinul de la Tuileries. La aproape o jumătate de milă de oraş, o redută tăia digul. În curând, am părăsit coasta mării, i-am întors spatele, şi ne-am trezit în faţa Insulei Léon. Aveam Trocadéro la stânga noastră, şi marile câmpii udate de Guadalète la dreapta.

Aici, în această câmpie, pe malurile acestui râu cu nume dulce a luptat regele Rodrigo în acea bătălie care a durat opt zile. Ştii elegia poetică, nu-i aşa, doamnă? Spania a fost învinsă ca Troia, a pierdut precum Italia, pentru dragostea unei femei. Numai tu ştii că Homer, este *tatăl Iliadei*, cunoscut doar de Titus Livius, naratorul sau poate chiar inventatorul tradiţiei romane, în timp ce noi nu-l cunoaştem pe autorul acestor romanţe fermecătoare care au popularizat chiar şi în Franţa numele lui Rodrigo, Don Julian şi Cava. Şi totuşi, toate aceste nenorociri care l-au urmărit pe regele nefericit au fost prezise chiar în ziua când a deschis turnul lui Hercule. Da, doamnă, acest turn a lui Hercule, căruia i-am văzut ruinele în Toledo, a fost deschis de regele Rodrigo, acum o mie o sută treizeci şi şapte ani, el a crezut de a găsit comori dumnezeieşti, el nu

a dat atenţie acelor teribile cuvinte scrise pe perete: „Rege, nefericirea se va abate asupra ta dacă vei deschide acest turn; pedeapsa pentru regele ce va deschide turnul este aceea că Spania va fi trecută prin foc.”

Dar aceste cuvinte au fost citite cu neglijenţă, pe un pilonul greu care închidea poarta de fier. Rodrigo a spart uşa. În această cavitate sub o masă era o ladă metalică. Rodrigo a deschis lada. Dar, în loc de aur, el a găsit statuete vechi reprezentând figuri de oameni călare îmbrăcaţi în ţinută de gală. Aceşti oameni erau arabi. Ei aveau săbii agăţate de gâtul lor şi toţi erau înarmaţi cu arbalete. Don Rodrigo, speriat, a părăsit turnul. Dar un vultur a coborât în spatele lui, se părea că vine din cer. El avea o făclie între ghiarele sale, un fulger s-a produs şi turnul a luat foc. Don Rodrigo a interpretat greşit semnele, el a crezut că Dumnezeu i-a ordonat să lupte cu maurii din Africa. El a ridicat douăzeci şi cinci de mii de cavaleri, i-a pus sub comanda Contelui Julian, şi i-a trimis să cucerească Africa.

Dar expediţia a fost un eşec; Contele Julian a pierdut două sute de vase, sute de galere cu vâsle, şi toţi oamenii lui, cu excepţia a patru mii. Contele Julian a avut o fiică. Numele ei era Dona Florinda. Dona Florinda era cea mai frumoasă din regat. Contele Julian a ţinut-o ca pe o comoară. Ea nu ieşit niciodată în lume, niciodată un bărbat, altul decât tatăl ei nu i-a văzut faţa. Totuşi tatăl său i-a permis să se plimbe peste tot într-o grădină umbrită de copaci înalţi, ale căror frunze, când erau nemişcate, interceptau vederea ca o perdea.

Deci, în timp ce uraganul împrăştia flota tatălui său, Dona Florinda, care a crezut că el este învingătorul, Dona Florinda a coborât cu tovarăşele ei în grădină, şi s-au aşezat pe iarbă. Tovarăşele ei s-au culcat în jurul ei. Nebunaticele fete credeau că sunt departe de ochii tuturor. Atunci, Dona Florinda le-a propus să-şi măsoare picioarele cu o panglică de mătase galbenă. Tovarăşele ei au început, apoi, după ce fiecare şi-a luat măsura la picior cu banda, Dona Florinda a luat banda şi la rândul ei şi l-a măsurat pe al ei. Şi s-a întâmplat ca Dona Florinda să aibă un picior foarte fin şi cel mai elegant. Toate au convenit aceasta.

Dar soarta a vrut ca o fereastră a palatului regal, în stil gotic, să aibă vedere în grădina contelui, şi atunci a fost o pală de vânt. Aşa că vântul a despărţit ramurile copacilor, şi privirea arzătoare a regelui Roderigo a trecut prin frunziş. Regele nu mai văzuse niciodată o faţa atât de drăguţă şi aşa un picior. Abia a văzut aceasta şi a simţit un foc mare, care i-a ars inima. A fost un foc mistuitor, cum nu s-a mai aflat în Spania. În aceeaşi zi, el a trimis după fiica contelui. Rodrigo era rege, şi când el dispune, toţi trebuie să i se supună.

Dona Florinda a ascultat, şi a mers la rege. „Trebuie să ştii, draga mea Florinda, a spus el, că de când te-am văzut, eu sunt pe moarte: dacă vrei să-mi redai viaţa, atunci sceptrul şi coroana mea sunt ale tale.” Se spune că la început Florinda nu a spus nimic, şi chiar a pretins a fi supărata. Dar la sfârşitul întrevederii, regele nu i-a cerut acordul, şi toată Spania a fost pierdută, din capriciul lui Rodrigo şi slăbiciunea Florindei. Şi dacă vă întrebaţi cine a fost de vină, bărbaţii vor spune că este Cava şi femeile vor spune că Rodrigo. Dar nu trebuie să credem că Dona Florinda s-a pocăit, deoarece ea i-a scris tatălui ei să-i spună că nu-i vina ei, căci ea l-a respins, desigur, pe regele Rodrigo.

Atunci când bătrânul a citit, de ruşine el s-a apucat cu ambele mâini de păr, şi-a smuls firele din cap, şi le-a aruncat în vânt, s-a întâmplat ca nişte fire argintii să cadă pe icoana Fecioarei.

„Oh, strigă el, oh! Rege, care te-ai comportat ca un ticălos! Un nobil care au comis o faptă care a distrus nobleţea mea, sunt surprins, mofturile absurde şi lipsa de educaţie a făcut posibil ce s-a întâmplat, pentru că un rege care trădează pe vasalul său este un trădător. Ah, Dumnezeule! aceasta va ruina toată Spania, această laşitate a regele care a atentat la sângele meu: nevinovatul va plăti pentru vinovat, supusul pentru stăpân. Dacă aş fi fost în puterea mea un alt mod de răzbunare mai puţin teribil, pe acela l-aş fi ales, dar nu am altul. Vai de voi, Don Rodrigo, al Spaniei, vai! Deci, să între africanii aici în Tarifa, care este a mea. Demisionez, jefuiţi şi ucideţi aici pe domeniul meu, şi ţara mea. Nu voi spune că eu sunt mai lovit decât alţii. Fatalitate, fie ce soarta va hotărî, zarurile au fost aruncate, şi nimeni nu mă va opri. Ah, Dumnezeule! rege infam, indiferent ce vei face, vei pierde totul, jur, sceptrul, onoarea şi viaţa, şi dacă cerul este drept, vei fi dispreţuit în vecii vecilor.”

Şi, de îndată ce el a spus asta, Contele Julian l-a chemat un bătrân scrib maur. Şi el i-a dictat o scrisoare în limba spaniolă, care să fie tradusă în limba arabă. Apoi, odată ce a terminat scrisoarea, Contele Julian l-a ucis, astfel ca nimeni să nu ştie ceea ce el a scris. Oh! a fost un mesaj de tristeţe pentru toată Spania, această scrisoare era adresată regelui şi mai mult Contele Julian îi spunea regelui că dacă va fi nevoie, el, Contele Julian, ar preda Spania. Oh! Săraca Spania, Spania atât de faimoasă, şi era drept să fie faimoasă! Oh! Cea mai minunată, mai frumoasă, cea mai iubită dintre ţări, atât de perfectă în frumuseţe, atât de bogată în curaj, această Spanie, pentru crima regelui vostru, va trece sub dominaţia maurilor! Dar nu încă Asturia. Asturia este ţara celor viteji.

Dar Regele Don Rodrigo nu ştia încă ce soartă îl aşteaptă. El a strâns tot ce se putea strânge dintre cavaleri şi vasali, şi a plecat să se bată cu maurii. Dar Mauri erau numeroşi, erau conduşi de Tariq. Bătălia a

durat opt zile. În a opta zi, inamicii au fost victorioşi, şi soldaţii lui Don Rodrigo au fugit în toate direcţiile. Rodrigo a părăsit câmpul de luptă, la rândul său. Acesta era foarte nefericit! Era singur, fără nici un prieten care să-l însoţească. calul era atât de obosit încât abia putea merge. Împreuna cu stăpânul său, care i-a călăuzit paşii au plecat unde au văzut cu ochii. Regele, fără putere, şi-a pierdut orice sentiment. El era, pe jumătate mort de sete şi de foame. Acesta era demn de milă. Era atât de ruşine de sângele poporului său şi de sângele duşmanii săi care strălucea ca un tăciune aprins. Armura sa care strălucea ca o bijuterie înainte de luptă, era cu totul afectată, sabia îi atârna în mână, ca un ferăstrău zimţat. Coiful său răsturnat peste cap, ascunzându-i faţa lui umflată de oboseală şi durere. El s-a urcat pe cel mai înalt deal, iar s-a uitat după frumoasa sa armată. Dar, frumoasa sa armată fugise în dezordine. Se uită după steagurile şi flamurile sale. Dar, steagurile şi flamurile sale au fost călcate în picioare şi acoperite cu praf. El uită împrejur după căpitanii lui. Dar, toţi căpitanii lui au fost ucişi. El se uită la câmpie. Câmpia este pătată cu sânge, şi sângele curgea în valuri care se vărsau în râu. Şi trist şi ruşinat de ce vedea, el a spus în timp ce plângea:

„Ieri am fost rege al tuturor spaniolilor. Astăzi am nu mai am un singur oraş. Ieri am avut sute de forturi şi castele. Astăzi nu mai am nici unul. Astăzi, azi nu mai există nici măcar nu mai un crenel de turn care să însemne ceva pentru mine. Oh! nefericită a fost ziua, oh! nefericita a fost ziua în care m-am născut, de la naştere mea am fost ruşinea Spaniei! Oh! a fost o zi fatală, a fost un moment fatal când am moştenit acest regat frumos, deoarece l-am pierdut într-o bătălie!”

Apoi, după ce el a spus acest lucru, l-a lovit pe Orelio cu pintenii, şi Orelio, după o scurtă rezistenţă, realiză dorinţa stăpânului său, el o luă la fugă cu capul încă întors spre câmpul de luptă. Unul dintre căpitanii lui, pe nume Alcastras, l-a văzut fugind. El a era întins pe pământ cu sângele curgând din rănile lui, el s-a sculat, a făcut câţiva paşi spre stăpânul său, dar stăpânul său, purtat de Orelio a dispărut.
Alcastras a plecat apoi spre Toledo, unde era curtea, şi s-a prezentat la Regină, deşi era copleşit de faptul că aduce un mesaj negativ: „*Doamnă*, a spus el, deschizând uşa, nu mai sunteţi Regină. Nu aveţi nici o putere, pentru că în opt zile de luptă aţi pierdut statutul dumneavoastră, şi pe Rodrigo însuşi, l-am văzut fugind, grav rănit, şi la această oră el trebuie să fie mort sau captiv.”

Regina a leşinat pe tronul său, şi a durat patru ore până şi-a recăpătat cunoştinţa. Apoi, ea i-a poruncit lui Alcastras să spună lucrurile aşa cum s-au întâmplat. Alcastras a povestit fără a omite nimic şi ea a ascultat cu atenţie. Şi regina a spus: „Trebuie să fie aşa, şi nu am nici o îndoială, pentru că noaptea trecută am avut un vis rău. Am visat cum Don Rodrigo pleaca în grabă, cu faţa furioasă şi ochii roşii, pentru a merge şi a răzbuna moartea nefericitul Sancho, şi a venit înapoi însângerat şi având

corpul acoperit cu răni, înainta spre mine, trăgându-mă de braţ, şi spunându-mi plângând foarte tare:.... „Adio, Regina mea, fii calmă. Plec. Maurii m-au înfrânt. Mauri au triumfat. Să nu ai grijă de a jeli moartea mea, nu ai nici grija regatului tău, a fost doar un vis, gândeşte-te să găseşti un adăpost, pleacă cât mai departe posibil. Pleacă repede, du-te în munţii din Asturia, pentru că numai acolo vei fi în siguranţă. Tot restul regatului este al maurilor.”

Şi în acest timp *Spania* plângea, spunând: „O, Rodrigo, Rodrigo, întoarce ochii pe mine, şi vezi cum datorită infidelităţii tale eu sunt cea jefuită şi trecută prin foc. Vezi sângele pierdut de soldaţii tăi în luptă, soldaţii voştri sunt copiii mei. Săracă Spanie, eşti pierdută pentru un capriciu, pierdută pentru Cava! Pentru că eu nu mă numesc Florinda. Pe Florinda, eu o numesc Cava. Slava strămoşilor tăi care s-a adunat în atât de multe secole, nu mai este: ai sacrificat-o pentru un moment de plăcere, pentru o plăcere ai sacrificat regatul tău, trupul şi sufletul tău. Fericirea ta s-a sfârşit şi necazurile tale încep. Săraca Spanie, e pierdută dintr-un capriciu pentru Cava!”

În timp ce Rodrigo fugea. El s-a refugiat în cei mai adânci munţi pentru a nu fi găsit de către mauri, care l-au urmărit. El s-a întâlnit cu un cioban care îngrijea de turma lui, şi el s-a apropiat de el, zicând: „Arată-mi, băiete, cea mai apropiată casă sau fermă unde mă pot odihni, pentru că eu sunt mort de epuizare.” Păstorul a răspuns imediat: „Voi căutaţi în zadar domnule, aici nu există decât un schit, unde trăieşte un pustnic care duce o viaţă sfântă.”

Regele a fost bucuros să audă că el şi-ar putea sfârşi zilele lui alături de un pustnic, şi a cerut păstorului ceva de mâncare. Ciobanul a tras traista sa în care avea pâinea lui şi a împărţit pâinea cu Don Rodrigo, şi o bucată de carne afumată, care din întâmplare o avea. Pâinea era neagră şi săracă. Regele şi-a amintit ce alimente a mâncat în alte momente, şi lacrimile curgeau din ochii ei, fără a le şterge. Apoi, după ce a mâncat şi regele s-a odihnit, el a întrebat de schit, păstorul l-a învăţat calea pe care să se ducă, şi regele i-a dat lanţul de la gât şi inelul lui. Bijuteriile aveau un mare preţ şi regele s-a simţit grozav.

Apoi, el a pornit şi a ajuns la altar când soarele apunea. El a îngenuncheat imediat şi s-a rugat. Apoi, a văzut pe pustnic, el a mers direct la el. Pustnicul l-au întrebat cine era şi cum a ajuns acolo. Regele a răspuns: „Vai! Sunt Don Rodrigo, care a fost rege al Spaniei. Dumnezeu a luat regatul meu în ispăşire pentru păcatele mele. Eu am venit pentru pocăinţă la tine, suportă prezenţa mea, în numele lui Dumnezeu şi a Fecioarei Maria.”
Pustnicul a răspuns: „Desigur, ai ales calea cea bună pentru mântuirea ta, şi Dumnezeu te va ierta.”

Şi aşa zicând acestea, pustnicul a îngenuncheat, rugându-l pe Dumnezeu să-i dea o penitenţă pentru ispăşirea păcatelor regelui. Apoi Dumnezeu i-a trimis o revelaţie, Don Rodrigo să se închidă într-un mormânt cu un şarpe viu, şi ca Rodrigo să trăiască cu acesta pentru a ispăşi greşelile făcute. Pustnic, foarte fericit, a revenit la Don Rodrigo şi îi spuse ceea ce Dumnezeu a poruncit. Rodrigo şi a zis: „Voia lui Dumnezeu se va împlini.”

Deci, el s-a închis într-un mormânt cu un şarpe lângă el. Şi a treia zi pustnicul a mers să-l vadă. „Cum te simţi cu partenerul tău?” l-a întrebat el pe rege. „Până în acest moment, ea nu m-a atins, pentru că Dumnezeu probabil că nu doreşte”, a răspuns Rodrigo. „Dar roagă-te pentru mine, om sfânt, ca să mă atingă şi să termin cu viaţa.”

Pustnicul s-a rugat, şi după trei zile s-au întors din nou. „Ei bine?” a întrebat el. „Ei bine!” a răspuns Rodrigo, „Dumnezeu a avut milă de mine, şarpele m-a muşcat.” Pustnicul l-a încurajat, şi regele Rodrigo a murit de muşcătura de şarpe.

Astfel, s-a sfârşit regele Rodrigo, care, după ce şi-a ispăşit crima lui pe pământ, a mers direct la cer. Căci, doamnă, poemul este cântat încă de locuitorii din aceste câmpii frumoase prin care curge Guadalète şi sunt străjuite de Xérès. Mă îndoiesc că într-o mie de ani şi victoria francezilor în luptele de la Trocadéro nu au lăsat amintiri poetice.

Traducere de **L.V.** după nuvela:

LE ROI RODRIGUE
De Alexandre Dumas

Alexandre DUMAS, *Impressions de voyage :*
De Paris à Cadix, 1847-1848.

Recueilli par Francis Lacassin dans

„Contes et légendes des grands chemins”,
Édition établie et préparée par
Francis Lacassin, Bartillat, 2000.

Note asupra versiunii în limba română:

1.- *Rodrigo* (în spaniolă şi portugheză), Ludhriq, لذريق (în arabă), cunoscut ca şi: Ruderic, Roderic, Roderik, Roderich, Roderick sau Rodrigue - a murit în 711 sau 712. El a fost un rege vizigot din Hispania pentru o scurtă perioadă între 710 şi 712(711). El a rămas în legendă ca „ultimul rege al goţilor.” În istorie de fapt el este o figură extrem de obscură despre care se poate spune puţine lucruri cu certitudine, dar că el a condus o parte din Iberia şi a fost învins şi ucis de invadatori musulmani care au cucerit în curând cea mai mare parte a peninsulei. Văduva sa, Egilona se crede că s-a căsătorit Abd al-Aziz zis Musa, care a fost ulterior asasinat.

2.- Printre legendele cele mai vechi din Hispania, una din cele mai cunoscute este cea a *Contelui Julian*, care, pentru a răzbuna violul (sau aventura) fiicei sale Florinda (devenită mai târziu *Cava Rumia* sau *Doña Cava*), în timp ce tânăra se afla la şcoala din palatul lui Rodrigo. Se presupune că Julian i-a împrumutat maurului Tariq navele necesare pentru lansarea unei invazii.

Adevărul este că aceşti arabi posedau deja suficiente forţe navale în Marea Mediterană de vest fiind atestate de activităţile lor împotriva Insulele Baleare. În timp ce violul (şi numele fiicei sale) sunt universal ignorate, *Julian Contele* în istoria arabă a fost identificat cu un nord-african catolic pe nume Urban, care apare în *Cronica de la 754*. Acest Urban l-a însoţit pe Musa printre strâmtori. Urban poate fi Julian din legendă, dar mai probabil Julian este legenda lui Urban. În conformitate cu o interpretare a legendei Urban-Julian, el a fost un guvernator bizantin în Ceuta, care s-a alăturat arabilor la un raid pe coastele de sud a Iberiei în 710 cu Tariq.

Thomas F. Glick a sugerat că numele de *Tariq (Tarif)* reprezintă baza etimologică a oraşului *Tarifa*.

3.- Printre alte legende care circulă despre lupta de la Guadalète este aceea că Rodrigo a sosit pe câmpul de luptă într-un car tras de opt catâri albi. În ceea ce priveşte cuceririle sale, legenda camerei închise din Toledo ("La Maison fermée de Tolède") şi masa (sau covor, în funcţie de traducere) lui Solomon, care Abd al-Hakam o invocă a fost, de asemenea, descoperită în Toledo. Sandala de aur a lui Rodrigo ar fi fost recuperată din râu Guadalète.

Scriitorul şi istoricul militar american Henry Coppée, sec. al XIX-lea, a scris o istorie a cuceririlor care încorporează şi repovesteşte multe legende.

4.- Legenda lui Rodrigo şi Florindei a inspirat şi un cântec de petrecere, *Rodrigo vous avez gravé,* cam deocheat, cu o circulaţie chiar mai mare decât celebrul *Chevaliers de la table ronde*, în taberele

studenţeşti de pe ţărmul Mediteranei.

5.- În final autorul face referire *la Bătălia de la Trocadéro*, localitate în sudul Spaniei, cu o cetate deţinută de forţele liberale spaniole, care a fost luată de către trupele franceze conduse de regele Carol al X-lea, în 1823. Bătălia a fost comemorată prin denumirea unei pieţe din Paris, în *Place du Trocadéro*, şi ridicarea unui monument în această piaţă. Bătălia de la Trocadéro a dat naştere la o varietate de localuri care-i poartă numele în întreaga lume.